

Tórshavn, tann 9. apríl 2019
J.Nr.: LUM-28- 18/00044-33
(at tilskila í svari)
Tykkara J.nr.

Álit

viðvíkjandi klagu um uppsøgn av starvsfólki í Barnatannrøktini í Tórshavnar kommunu vegna samstarvstrupulleikar

Við skrivi, dagfest 15. mars 2018, hevur B, advokatur, vegna A, tannrøktara, sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

“Sum advokatur fyri A og fakfelag hennara Starvsmannafelagið havi eg klagt hennara uppsøgn til Heilsu- og Innlendismálaráðið – eg vísi til viðhefta klaguskriv og viðheftu skjølini 1 – 5.

...

Heilsu og Innlendismálaráðið hevur víst málið frá sær – eg vísi til viðhefta svarskriv frá ráðnum.

Eg leggi tí málið fyri Løgtingsins umboðsmann við áheitan um, at tygum taka málið upp.”

Viðhefta klaguskriivið var soljóðandi:

“Klaga um Tórshavnar kommunu - uppsøgn av A, tannrøktara

Sum advokatur fyri A og fakfelag hennara, Starvsmannafelagið, skal eg við hesum klaga Tórshavnar kommunu fyri ósakliga uppsøgn av A.

Eg leggi við hesi skjøl:

Skjal 1: Ætlanarskriv um uppsøgn 05.07.2017

Skjal 2: Hoyringssvar frá A 24.08.2017

Skjal 3: Uppsagnarskriv 29.08.2017

Skjal 4: Skriv frá undirritaða til Tórshavnar kommunu 23.11.2017

Skjal 5: Svar frá Tórshavnar kommunu til undirritaða 01.02.2018

Eg heiti á Heilsu- og innlendismálaráðið um at áleggja Tórshavnar kommunu at taka málið upp til nýggja viðgerð.

Grundleggjandi feilurin í hesum máli er, at Tórshavnar kommuna ikki vil fara inn í eina veruliga kanning og viðgerð av málinum, áðrenn endalig avgerð varð tikin - ein avgerð, sum sostatt ber munandi fyrisitingarlig brek, og sum hevur umfatandi týdning fyri rættartrygd, fíggjarstöðu, lív og framtíð hjá A.

Sum stuðul undir kærnu mínari vísi eg til tað, sum eg føri fram fyri kommununa í skrivi mínum 23.11.2017 og skal stutt gera hesar viðmerkingar afturat:

Tórshavnar kommuna viðmerkendir púra opið, at hon ikki hevur tikið tey stig, sum eg meini, at hon eigur at taka. Í uppsagnarskrivinum stendur m.a.:

"At fara undir eina tilgongd, t.d. við ávaringum, har tygum fingur enn ein móguleika at betra um atburð tygara, er heilt einfalt ikki ein móguleiki. At ein túlk tilgongd skuldi givið ynskta úrslitið, er Tórshavnar kommuna sannførd um, óansæð ikki vildi verið støðan."

Hetta er ikki annað enn ein staðfesting av, at avgerðin um uppsøgn er tikin uttan fullfíggjaða fyrisitingarliga viðgerð, og hon tí er óhaldbar, bæði tí kanningarskyldan ikki er uppfyllt og serliga vegna manglandi proportionalitet.

Legg eisini til merkis, at A ongantíð hevur fingið ávaring.

Tórshavnar kommuna átti at kanna orsökina til samstarvstrupulleikarnar gjølla og at royna við ávaring fyrst.

...”

Málgongd

Við skrivi, dagfest 5. juli 2017, sendi Tórshavnar kommuna A, tannrøktara, soljóðandi ætlanarskriv um uppsøgn:

“**Hoyringarskriv um uppsøgn sum tannrøktari, vegna samstarvstrupulleikar**

Við hesum verður sagt frá, at Tórshavnar kommuna hevur í umbúna at siga tygum úr starvi sum tannrøktari, hjá Barnatannrøktini, frá 1. august 2017 at rokna, við eini uppsagnarfreist á 4 mánaðir, til upphald tann 30. november 2017.

Ætlanin er grundað á, at leiðslan í Barnatannrøktini metir, at støðan í F ikki longur er haldbar.

Víst verður í hesum sambandi á, at leiðarin í Barnatannrøktini, í fleiri umførum hevur havt rættleiðandi samrøður, bæði við tygum og starvsfelagar tygara, har tað staðiliga er víst á, at samstarvið skal betrast, og at atburður tygara, sum í fleiri umførum hevur verið niðurlátandi, hóttandi og rópanði, eisini meðan viðskiftafólk hava verið til staðar, ikki kann góðtakast.

Eftir samrøðuna á starvsfólkadeildini tann 24. november 2016, eftir fleiri samanbrestir millum tygum og hini bæði starvsfólkini í klinikkin, varð avgjørt at royna at bøta um samstarvið, við at hava uttanhýsis ráðgeving og "team-building".

Nú áleið eitt hálv ár eftir hesa roynd, má leiðslan staðfesta, at tað ikki hevur givið tað úrslitið, sum varð ætlað. Tvørturímóti er støðan nú so ring, at Barnatannrøktin stendur til at

missa hini bæði starvsfólkini, sum ikki longur megna at arbeiða í ótolandi umhvørvinum í F.

Tórshavnar kommuna er av tí fatan, at tygum eiga størsta partin av ábyrgdini av vánaliga trivnaðinum í F. Hesa fatan byggir Tórshavnar kommuna á tær rættleiðandi samrøður, sum leiðarin hevur havt við tygum, á tilgongdina við uttanhýsis ráðgevanum, og á sera óhøvviska orðavalið, sum tygum í onkrum førum hava loyvt tygum at hava, mótvegis leiðaranum - eisini skrivliga.

Sum nevnt omanfyri, er støðan blivin bráðfeingis, við at Tórshavnar kommuna nú stendur til at missa tvey starvsfólk, av samstarvstrupulleikunum sum tygum bera høvuðsábyrgdina av.

Hetta kann Tórshavnar kommuna ikki góðtaka, tí talan er um tvey starvsfólk sum leiðslan er sera væl nøgd við, og sum gera sítt arbeiði til lítar.

At fara undir enn eina tilgongd, t.d. við ávaringum, har tygum fingi enn ein móguleika fyri at betra um atburð tygara, er heilt einfalt ikki ein móguleiki. At ein tílík tilgongd skuldi givið ynskta úrslitið, er Tórshavnar kommuna sannførd um, óansæð ikki vildi verið støðan. Hendan meting er bygd á tær royndir, sum longu eru gjørdar, har støðan eftirfylgjandi, í besta føri, hevur verið tann sama, men sum heild versnað.

Tað er einans leiðslan í Barnatannrøktini, sum kann meta um, hvat skal til fyri at skapa frið í starvsfólkabólkinum og tryggja góðar og nøktandi arbeiðsumstøður á staðnum. Og leiðslan er komin til ta niðurstøðu, at Tórshavnar kommuna ikki kann liva upp til krøvini um at tryggja eitt nøktandi sálarligt arbeiðsumhvørvi, so leingi sum tygum eru í starvi.

Tórshavnar kommuna metir seg tí ongar aðrar móguleikar hava enn at siga tygum úr starvi.

Um tygum ynskja at gera viðmerkingar til hesa ætlan, skulu tær verða starvsfólkadeildini hjá Tórshavnar kommunu í hendi í seinasta lagi mánadagin 24. juli 2017.

Avrit av hesum skrivi verður sent Starvsmannafelagnum.”

Tann 14. juli 2017 bað fakfelagið hjá A um longda svarfreist til 24. august 2017. Hesum játtaði Tórshavnar kommuna. Tann 23. august 2017 sendi fakfelagið Tórshavnar kommunu teldubræv, har mælt varð til, at Tórshavnar kommuna umhugsaði at gera eina fráfaringsavtalu við A í staðin fyri at siga hana úr starvi. Tann 24. august 2017 sendi A soljóðandi svarskriv til Tórshavnar kommunu:

“Svarskriv til hovringarskriv um uppsøgn, dagfest 5. juli 2017.

Undirritaða vísir við hesum aftur, at grundarlag er fyri at siga meg úr starvi sum tannrøktara í Barnatannrøktini við teirri grundgeving, at eg eri høvuðsorsøkin til samstarvstrupulleikar í F.

...

Grundgevingar og málgongd

Eg havi starvast sum tannrøktari í Tórshavnar kommunu síðani 1. oktober 2012. Frammanundan starvaðist eg í 13 ár hjá D, sum m.a. røkti sertannlæknauppgávur fyri Tórshavnar kommunu. Í sambandi við at eg eri løgd undir at elva til samstarvstrupulleikar í F, havi eg gingið ígjøgnum mítt arbeiðslív, síðani eg var heilt ung. Í hesi gjøgnumgongd er

greitt, at samstarvstrupulleikar ongantíð hava verið rundan um mín persón í mínum stórvum á tannlæknastovum. Eg starvist eisini lutvíst í Eldrarøktini í Tórshavnar kommunu, har eg í røktini og umsorganini havi nærsamband við búfólk á sambýlum - herundir tannrøkt. Eg havi innheintað útsøgnir frá leiðarum í Eldrarøktini, fyrrverandi tannlæknunum í Fuglafirði og Leirvík umframt fyrrverandi sertannlæknunum, D. Harumframt havi eg funnið fram viðmæli frá tannlæknum, eg áður havi starvast hjá. Heildarmyndin, sum hesi 14 skjøl frá tilsamans 14 persónum vísa, er, at nevndu leiðarar og tannlæknar lýsa meg sum samstarvssinnaða og ábyrgdarfulla. (Sí skjøl 1 -14) Eg havi heldur ongantíð fingið nakra ábending um - hvørki frá mínum verandi leiðara ella øðrum - at eg misrøki mítt starv.

Tað skulu minst tveir partar til at samstarva, og í F eru vit fyra starvsfólk umframt sertannlæknun, ið hevur konsulentsáttmála við Barnatannrøktina, og sum tískil bert er til arbeiðis ávís tíðarskeið og sostatt ikki er partur av fasta starvshópinum. Leiðarin í Barnatannrøktini, sum dagliga heldur til í tannlæknahølunum í Kongagøtu, er okkara leiðari. Við øðrum orðum eru í høvuðsheitum tilsamans fimm persónar í hesi samstarvseindini - vit fyra í F og leiðarin í Barnatannrøktini, sum uttan haldgóð skjalprógva ætla at siga meg úr starvi við grundgevingini "samstarvstrupulleikar".

Tann eina av okkum fyra er ikki partur av sjálvum málinum um samstarvstrupulleikar, og tí fevnir málið um tær báðar, sum sambært hoyringarskrivinum ætla at siga seg úr starvi, leiðaran í Barnatannrøktini og meg sjálva ...

...

Leiðarin í Barnatannrøktini er sjálv trupul at samstarva við, tí hon kann hava bæði niðurlátandi, hótandi og rópanði atburð, tá henni gongur ímóti. Henda atburð hevur hon í hoyringarskrivinum valt at leggja meg undir at hava. Hetta minnir um sálarfrøðiliga hugtakið "projektió", har ein førir keðiligar eginleikar hjá sær sjálvum yvir á onnur ...

Ein leiðsla hevur skyldu til at greina samstarvstrupulleikar, royna at loysa teir á sakligan hátt og skjalprógva trupulleikarnar, um ætlanin er at siga fólk úr starvi vegna samstarvstrupulleikar.

Í hoyringarskrivinum verður sagt, at leiðarin í Barnatannrøktini í fleiri umførum hevur havt rættleiðandi samrøður við meg og starvsfelagar mínar. Henda orðingin í skrivinum er beinleiðis ósonn. Leiðarin í Barnatannrøktini hevur eina ferð kallað meg á fund undir heitinum "Sálarliga arbeiðsumhvørvið á F". Tað var 24. november 2016. Eg fór á henda fund við opnum sinni og segði mína hugsan um arbeiðsumhvørvið, sum hevur verið vánaligt í nógv ár, og ávísan ágang, sum eg sjálv hevði upplivað frá serliga einum av umrøddu starvsfelagum - m.a. øvund inn á, at eg havi hægri útbúgving enn hon. Tað var mær kortini skjótt greitt, at leiðarin í Barnatannrøktini hevði ikki sett seg inn í málið, men at hon frammanundan hevði fingið sær ta fatan, at eg var trupulleikin ...

Seinni, í januar 2017, vóru vit til sonevnda team-building saman við einum uttanhýsis ráðgeva, har eg tíverri beinanvegin merkti, at leiðarin longu hevði roynt at givið ráðgevanum ta fatan, at eg var høvuðstrupulleikin í vánaliga arbeiðsumhvørvinum. Team-buildingin endaði við, at eg var vald út til triggjar viðgerðir hjá ráðgevanum, sum síðani á Facebook aftur bjóðaði mær hesar viðgerðir. Eg takkaði nei til viðgerðirnar, tí at tað var mær greitt, at metingarevnini hjá leiðaranum í hesum máli og harvið eisini grundarlagið undir team-buildingini vóru ósaklig og ikki í lagi.

Ongastaðni í mínum teldupostkassa ella kalendara finnast avtalur um beinleiðis rættleiðandi samrøður við meg, og tí skal eg enn eina ferð vísa á, at leiðarin í Barnatannrøktini sigur beinleiðis ósatt fyri trivnaðarstjóranum, tá hon sigur seg hava havt fleiri rættleiðandi samrøður við meg. Eg havi gingið ígjøgnum allar teldupostar millum meg og leiðaran í Barnatannrøktini síðani 2012, og har sæst, at okkara samskipti í høvuðsheitum hevir snúð seg um lønarspurningar og lutvíst eisini um onnur starvslig viðurskipti, sum eru av týðningi fyri meg sum starvsfólk hjá Tórshavnar kommunu. Hetta eru alt viðurskipti, sum ein leiðari eigur at tola at viðgera saman víð sínum starvsfólkum, og í hesum samskipti finst einki haldgott grundarlag fyri at siga meg úr starvi.

...

Støðan gerst uppافتur torførari av teirri syrgiligu sannroynd, at ... hevir verið álvarsliga sjúkur av Tað hevir lagt trýst á meg, ið sjálvandi hevir merkt meg í gerandisdegnum, og sum hevir havt við sær, at eg havi verið noydd at biðja frí og søkja um farloyvi í nøkur tíðarskeið. Harumframt hava bæði sjúkan og arbeidsumhvørvið havt við sær strongd, sum elvdi til longri sjúkramelding í 2015. Í hesum sambandi kann eg nevna, at avgerðin hjá leiðaranum at siga meg úr starvi varð borin mær um telefonina, meðan eg var í summarfrí uttanlands og í sjúkraorindum við Hetta gjørdi leiðarin á ógvuliga ófantaligan hátt í telefonini.

Eg spurdi hana, um hon hevði loyvi at ringja til mín í summarfrítíðini? Hon svaraði: "Tað skíti eg á, inn á F skalt tú ikki aftur". Hetta er bert eitt dømi um óvirðiliga og ófantaliga atburðin, leiðarin ofta hevir móti fólk, henni ikki dámar.

Júst henda atferðin hjá leiðaranum, sum eg eisini havi hoyrt um frá øðrum fyrrverandi starvsfeløgum, sum eru rýmdir orsakað av mistrivnaði, hevir vundið upp á seg síðani heystið 2016. Hetta hevir eisini havt við sær, at eg havi verið nógv minni opin mótvegis leiðaranum um øll míni viðurskipti - m.a. sjúkuna hjá Seinasta árið hava umstøðurnar broytt seg so nógv, at eg havi kent tað sum, at bæði leiðarin og umrøddu starvsfelagar hava hert sín atburð móti mær til beinleiðis happing.

Tað er ikki haldgóð grundgeving, at eg skal sigast úr starvi, tí støðan er vorðin bráðfeingis, við at Tórshavnar kommuna stendur til at missa tvey starvsfólk. Henda grundgeving kann á ongan hátt brúkast til at siga meg upp vegna samstarvstrupulleikar, sum í roynd og veru ikki eru skjalprógvaðir, og har leiðarin sjálv er ein partur av trupulleikanum.

Samanumtøka

Samanumtikið finnast eingi skjalfest prógv fyri, at eg eri høvuðsatvoldin til samstarvstrupulleikar í F. Fundurin 24. november 2016 snúði seg um arbeidsumhvørvið, og talan var sostatt ikki um eina rættleiðandi samrøðu við meg persónliga.

"Team-building" var eisini eitt átak fyri okkum allar, so heldur ikki her var talan um nakra rættleiðing ella ráðgeving til mín persónliga, men (at, *mín viðmerking*) leiðarin frammanundan hevði roynt at ávirka uttanhýsis ráðgevan (at, *mín viðmerking*) fyrireika hetta soleiðis, at eg var vald út til at verða høvuðstrupulleikin.

Leiðarin í Barnatannrøktini hevir sostatt onga rættleiðandi samrøðu havt við meg, og hon hevir heldur ikki givið mær nakra ávaring. Harumframt hevir eingin lagt meg undir at misrøkja mítt arbeiði í Barnatannrøktini í Tórshavnar kommunu.

Leiðarin er sjálv ein høvuðstrupulleiki í samstarvinum í Barnatannrøktini, tí antin tosar tú hana eftir munninum, ella verður tú fryst úti.

...

Eg eri greið um, at tá støðan er so trupul, sum hon er vorðin, so verður helst torført at fáa samstarvið í rættlag við somu persónum. Tí eri eg eisini til reiðar at finna eina nøktandi loysn fyri allar partar, sum ikki ber við sær, at eg av órøttum verði uppsøgd vegna samstarvstrupulleikar.

Um fyrisitingin hevur brúk fyri fleiri upplýsingum um nevndu samstarvstrupulleikar, so eri eg til reiðar bæði at koma fund og at leggja fleiri dømi fram um atferðina hjá leiðaranum í Barnatannrøktini og umrøddu starvsfeløgum.

At enda skal eg gera vart við, at hoyringarskrivið einki journalnummar hevur, og tí er ivasamt, hvussu tað er skrásett í fyrisitingini.”

Tann 29. september 2017 sendi Tórshavnar kommuna A soljóðandi uppsagnarskriv:

“Uppsøgn sum tannrøktari, vegna samstarvstrupulleikar

Víst verður til hoyringarskriv um uppsøgn, dagfest 5. juli 2017, har boðað varð frá, at Tórshavnar kommuna hevði í umbúna at siga tygum úr starvi sum tannrøktari, hjá Barnatannrøktini, frá 1. august 2017 at rokna, við eini uppsagnarfrest á 4 mánaðir, til upphald tann 30. november 2017.

Við hesum verður boðað frá, at Tórshavnar kommuna hevur tikið avgerð um at staðfesta fráboðaðu ætlanina, og tygum verða tí loyst úr starvi, tó ikki við virknaði sum fráboðað í omanfyri nevnda hoyringarskrivi, men við virknaði frá 1. oktober 2017, við eini uppsagnarfrest á 4 mánaðir, til upphald tann 31. januar 2018.

Fylgjandi verða hoyringartilgongdin og uppsagnargrundarlagið lýst, og viðmerkingar verða gjørdar til hoyringarsvar tygara.”

Síðani verður í uppsagnarskrivinum greitt frá omanfyri lýstu hoyringartilgongd, og víst verður til sama uppsagnargrundarlag, sum lýst í ætlanarskrivinum frá 5. juli 2017. Tórshavnar kommuna skrivar víðari:

“Viðmerkingar til hoyringarsvar tygara

...

Sum próvførslu fyri tygara samstarvsevnum, hava tygum lagt nøkur viðmæli.

Tórshavnar kommuna metir ikki, at hesi viðmæli kunnu nýtast í mun til ta samstarv, sum tygum hava verið ein partur av í F. Hetta tí, at tað eru staðfestir samstarvstrupulleikar millum tygum og hini starvsfólkinum, eins og tað er staðfest, at neyðugt hevur verið við bæði rættleiðandi samrøðum og tilgongd við uttanhýsis ráðgeva. Og tað broytir ikki tann veruleika, at tygum ikki hava skilt hesi átøk, sum vend móttvegis tygum, meira enn móttvegis toyminum sum heild, soleiðis at tygum ikki meta, at tygum nóg greitt hava fingið at vita, at tygum hava verið høvuðsorsøk til samstarvstrupulleikarnar. Hartil kemur, at leiðarin í Barnatannrøktini metir, at stovnurin best kann verða tygum fyri uttan.

Tá uppsagnarfrestin er lokin, verða vunnin rættindi, s.s. ferja og frítíðarískoyti, uppgjørd og avgreidd sambært galdandi reglum.”

Tann 23. november 2017, vendi B, advokatur, sær til Tórshavnar kommunu vegna A við soljóðandi skrivi:

“Við. uppsøgn av A, tannrøktara

Eg vendi mær til tykkara sum advokatur hjá A, uppsøgdum tannrøktara. Sum tit vita, er A ikki samd við tykkum um uppsagnargrundarlagið, og sum eg nevndi, tá eg bað um innlit hennara vegna, eri eg biðin um at eftirkanna uppsøgnina. Eg fari ikki í smálitur í hesum umfari.

Eg geri galdandi

- *at avgerðin um at siga A úr starvi vegna samstarvstrupulleikar hevur fyrisitingarlíga so stór brek, at hon eigur at ógildast.*

Eg heiti tí á Tórshavnar kommunu um at annullera uppsøgnina og at taka málið um samstarvstrupulleikar upp aftur.

Út frá tí tilfari, sum eg havi fingið frá tykkum, kann eg staðfesta

- at A ongantíð hevur fingið ávaring ella aðra disiplinera átalur av nøkrum slag
- at arbeiðsgevarin hevur staðfest samstarvstrupulleikar, men er ikki farin inn í eina veruliga viðgerð av málinum fyri korrekt og nøktandi at loysa trupulleikarnar

Á hesum grundarlag kann ikki bera til hjá kommununi at hondtera eina støðu við samstarvstrupulleikum nøktandi við atlit at rættartrygdini hjá starvsfólki.

Í uppsagnarskrivinum stendur m.a.:

"At fara undir eina tilgongd, t.d. við ávaringum, har tygum fingur enn ein møguleika at betra um atburð tygara, er heilt einfalt ikki ein møguleiki. At ein tílík tilgongd skuldi givið tað ynskta úrslitið, er Tórshavnar kommuna sannførd um, óansæð ikki vildi verið støðan."

Hetta er ikki annað enn ein staðfesting av, at avgerðin um uppsøgn er tikin **uttan fullfíggjaða fyrisitingarlíga viðgerð** og tí er óhaldbar, bæði tí kanningskyldan ikki er uppfyllt og serliga vegna manglandi proportionalitet - aðrar loysnir enn uppsøgn skulu roynast fyrst.

Kommunan eigur at loysa hetta mál sum eitt mál um samstarvstrupulleikar á einum almennum arbeiðsplássi. Ongar lógarreglur eru um, hvussu slík mál skulu loysast, men tað er eyðsæð, at hetta krevur eina yvirskipaða leiðslu, sum klárar at handfara støðuna rætt.

Hvussu samstarvstrupulleikar á almennum stovnum skulu ella kunnu loysast, hava vit t.d. í einari vegleiðandi forskrift frá Fólkatingsins umboðsmanni. Ivi kann ikki vera um, at hesar vegleiðandi reglur eru galdandi yvirhøvur, har talan er um almenna fyrisiting og eisini í Føroyum. Hendan forskrift kundi tí líka væl verið frá Løgtingsins umboðsmanni.

Tá talan verður um at siga fólk upp vegna samstarvstrupulleikar, skal tryggjast:

1. Det kræves for det første at samarbejdsproblemerne har en betydelig negativ indflydelse på udførelsen af opgaverne det pågældende ansættelsessted.

2. Der skal endvidere være en klar forbindelse mellem samarbejdsproblemerne og den person som søges afskediget, og hovedskylden for problemerne må ikke kunne tilskrives andre end den, der søges afskediget.
3. Den afskedigende myndighed skal have forsøgt at løse samarbejdsproblemerne med mindre vidtgående skridt.
4. På grund af beslutningens alvorlige karakter, skal beviserne for samarbejdsproblemerne være særlig sikre. Der må altså ikke kunne rejses tvivl om at der rent faktisk har været (uløselige) problemer af den beskrevne karakter.

Tórshavnar kommuna átti (í, *mín viðmerking*) minsta lagi at viðgjørt málið eftir hesum leisti. At royna at loysa ein samstarvstrupulleika við bara at siga einum av persónunum upp, uttan at kanna orsökina til samstarvstrupulleikarnar gjølla og uttan at royna við ávaring fyrst, lýkur ikki treytirnar **til sakliga avgerð** - serliga ikki, tá hugsað verður um, hvussu álvarsamar menniskjaligar og fígjarligar fylgjur avgerðin fær fyri tann uppsagda.

...

Fyri A er støðan nærmast traumatiserandi. Hon hevur mist arbeiðið, sum hon hevur brúkt tíð og pengar til at útbúgva seg til. Føroyar eru so lítlar, at hetta fer at fylgja henni í tíðini sum kemur, og tað verður torført, fyri ikki at siga ógjørlegt hjá henni at fáa arbeiði innan fyri fakið.

Eg fari at biðja Tórshavnar kommunu um at lata meg frætta, hvørja støðu kommunan tekur til mína áheitan.”

Tann 1. februar 2018 svaraði Tórshavnar kommuna B, advokati, við soljóðandi skrivi:

“Viðv. uppsøgn av A, tannrøktara

Víst verður til skriv títt, dagfest 23. november 2017, har tú gert viðmerkingar til uppsøgnina av A, tannrøktara.

Tað framgongur av skrivi tínum, at tú ikki metir at uppsøgnin lýkur fyrisitingarligu krøvini til eina uppsøgn, m.a. tí at málið ikki hevur fingið eina fyrisitingarliga viðgerð, sum neyvt fylgir tí mannagongd, sum vanliga sæst í líknandi málum. Víst verður í hesum sambandi til eina vegleiðing frá Fólkatingsins umboðsmanni.

Eg skal vegna Tórshavnar kommunu, gera fylgjandi viðmerkingar:

Viðv. málsviðgerðini

Tá Tórshavnar kommuna á heysti 2017 tók stig til at siga A úr starvi, varð støðan blivin bráðfeingis, tí hini starvsfólkini á F, ikki longur megnaðu at arbeiða saman við A, tí hon hevði ein atburð, sum var beinleiðis sálarliga tyngjandi fyri tey.

Tórshavnar kommuna stóð tí við valinum millum at halda fram, annaðhvørt við A ella hinum starvsfólkunum, og leiðslan á Barnatannrøktini mátti tí gera eina ítøkiliga meting av, hvør loysn varð tann besta fyri Barnatannrøktina.

Málið hevði sostatt yvirhálað fyrisitingarligu mannagongdina, og tað var ikki møguligt at bakka aftur, og byrja eina fyrisitingarliga tilgongd, við t.d. ávaringum, tá arbeiðsplássið stóð í eini undantaksstøðu.

At tikið slík stig, sum tú mælir til í skrivi tínum, hevði í fyrra lagi viðført at Tórshavnar kommuna hevði mist tvey serstakliga dugnalig starvsfólk, og hartil hevði talan verið um at sett "meting undir reglu", um Tórshavnar kommuna ókritiskt hevði fylgt eini mannagongd í einum máli sum hesum, har avleiðingarnar av at nýta hesa mannagongd longu kundu staðfestast frammanundan.

Ein myndugleiki hevur skyldu til at gera eina ítøkiliga meting í hvørjum einstøkum føri, og tað er júst tað, Tórshavnar kommuna hevur gjørt í hesum máli. Niðurstøðan bleiv tann, at Barnatannrøktin best kundi verða A fyri uttan.

Eitt triðja atlit, sum eisini talar fyri, at Tórshavnar kommuna hevur handfarið málið fyrisitingarliga rætt, er atlitid til sálarliga arbeiðsumhvørvið á F.

Tórshavnar kommuna hevur skyldu til at tryggja, at sálarliga arbeiðsumhvørvið er forsvarligt, og eftir at hava roynt at tryggja hesi viðurskifti, við eini tilgongd við einum uttanhýsis ráðgeva, varð greitt, at útlitini fyri broyting vóru at kalla ongi, tí A als ikki viðurkennir, at hon eigur nakran leiklut í, at hini starvsfólkini kenna seg verða fyri sálarligum ágangi av henni.

Hetta kundi eisini staðfestast longu á fundinum tann 24. november 2016, tá hon avvísti at hava nakra ábyrgd av, at samstarvið ikki virkaði millum hana og starvsfelagarnar. Hóast hesa staðfesting valdi Tórshavnar kommuna tá at gera eina roynd at fáa samstarvið at virka, men tað gav - sum tað framgongur av málinum hjá A - onki úrslit. Hetta varð eisini beinleiðis orsøkin til, at ongin nýggj roynd varð gjørd, tá starvsfelagarnir hjá A aftur vendu sær til leiðaran fyri Barnatannrøktina, og søgdu seg ikki megna arbeiðsumstøðurnar longur.

Vert er at vísa á, at Tórshavnar kommuna hevur fingið viðhald í tveimum líknandi málum, sum eru blivin roynd í ávikavist Føroya Rætti, og av Løgtingsins umboðsmanni, har starvsfólk eru annaðhvørt søgd úr starvi ella flutt, vegna samstarvstrupulleikar, og uttan at fyrisitingarlig tilgongd við ávaringum fyrilá frammanundan.

Staðfest varð í báðum førum, at atlitid til arbeiðsplássið, starvsfelagarnar og brúkararnar av tilboðnum, má viga tyngri enn atlitid til tað einstaka starvsfólkið, serliga tá hugsað verður um, at hesi hava verið noydd at góðtaka umstøður, sum als ikki hava verið nøktandi í langa tíð vegna vánaliga arbeiðsumhvørvið.

Málini, sum sipað verður til, eru ávikavist BS 896/2014 og LUM-28-16/00130.

Tórshavnar kommuna er framvegis av tí sannføring, at málið ikki kundi verið loyst á annan hátt, enn við at siga A úr starvi, og at atlit varð tikið til hennara umstøður, so nógv sum yvirhøvdur til bar.”

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørdi av at kanna hetta málið nærri, og við skrivi, dagfest 15. mars 2018, varð klagan send Tórshavnar kommunu til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur. Samstundis varð Tórshavnar kommuna biðin um at lata umboðsmanninum øll skjøl í málinum til láns.

Aftaná at umboðsmaðurin hevði longt svarfreistina og sent Tórshavnar kommunu eina áminning, móttók umboðsmaðurin skjølina í málinum og soljóðandi frágreiðing, dagfest 23. apríl 2018:

“Frágreiðing viðv. klagu um uppsøgn av A, tannrøktara ...

Víst verður til skriv tykkara, dagfest 15. mars 2018, har biðið verður um frágreiðing um viðgerðina av málinum viðvíkjandi uppsøgn av A, tannrøktara, umframt skjølina í málinum.

Málsgongd

Í november 2016 vendir stjórin fyri Barnatannrøktina sær til Starvsfólkadeildina við einum máli um samstarvstrupulleikar á F, sum er ein sertannlæknastova undir Barnatannrøktini hjá Tórshavnar kommunu, sum er staðsett í F.

Á F starvaðust dagliga 3 starvsfólk við útbúgving sum tannrøktarar. Harumframt var ein konsulentur knýttur at F, sum var á staðnum og gjørði serliga viðgerðir við jøvnum millumbilum.

Sambært stjóranum fyri Barnatannrøktina var samstarvið og arbeiðsumhvørvið sum heild á staðnum út av lagi vánaligt, og tvey av starvsfólkunum høvdu givið til kennar, at tey ikki longur megnaðu at starvast undir hesum umstøðum.

Stjórin metti, at starvsfólkini á F høvdu ein hollan fakligan kunnleika til sertannrøkt, og at tað vildi verið ein stórur missur fyri sertannrøktina, um førleikarnir fóru úr skipanini. Serliga um samstarvstrupulleikar og sálarligt arbeiðsumhvørvi vóru orsök til tess.

Avgjørt varð tí í fyrsta umfari at hava samrøður við starvsfólkini, í fyrra lagi við A og eftirfylgjandi við hini bæði starvsfólkini.

Undir samrøðuni við A gjørdist tað greitt, í fyrsta lagi, at hon ikki metti seg hava nakra ábyrgd av samstarvstrupulleikunum, í øðrum lagi, at hon metti seg verða betri fyri fakliga, enn starvsfelagarnir, herundir bæði hvørjum tannrøkt og samstarvi/pedagogikki við børn og foreldur viðvíkti, og í triðja lagi, at hon var sannførd um, at starvsfelagarnir einans vóru øvundsjúkir av hesum orsökum. Hon gav greitt til kennar, at tað ikki var rætt at tosa við hana, tí hon ikki átti nakran leiklut í samstarvstrupulleikunum.

Samrøðan við hini bæði starvsfólkini nakrar dagar seinni gav eina mynd av tveimum starvsfólkum, sum vóru rørd og nærum niðurkoyrd av støðuni og tí ikki megnaðu at liva við umstøðunum nógv longri. Starvsfólkini ynsktu tó at viðvirka til at fáa eina loysn á trupulleikunum.

Í fyrsta umfari ynskti Tannlæknastjórin at royna at loysa samstarvstrupulleikarnar við at fáa ein uttanhýsis ráðgeva at arbeiða miðvíst við at betra um trivnaðin og samstarvið í lítla starvsfólkabólkinum, og 25. januar 2018 varð ein slíkur arbeiðsdagur hildin á Hotel Hafnia.

Men longu ein lítlan mánað seinni vóru trupulleikarnir aftur á sama støði, og á seinasta arbeiðsdegi fyri summarfrítíðina 2017 gjørdu tey tvey starvsfólkini greitt, at samstarvstrupulleikarnir við A nú høvdu so neiliga ávirkan á teirra lívsgóðsku, og av tí at ongi útlit vóru fyri nøkrum bata, sóu tey seg ikki før fyri at mæta aftur til arbeiðis eftir summarfrítíðina.

Barnatannrøktin stóð sostatt í eini bráðfeingis stöðu, har neyðugt varð at meta um, hvørt stovnurin best kundi vera A ella hini bæði starvsfólkini fyri uttan. Og tannlæknastjórin metti samanumtikið, at F best kundi røkja uppgávuvarnar víðari við hinum báðum starvsfólkunum.

Í hesi meting varð dentur lagdur á fylgjandi viðurskifti:

Í fyrsta lagi varð mettt, at alt bendi á, at A átti høvuðsábyrgdina av samstarvstrupulleikunum, tí hon júst vísti alla ábyrgd viðvíkjandi trivnaði og samstarvi frá sær. Harumframt hevur hon verið trupul at samskifta við, herundir fáa í tal, m.a. bæði hjá hennara dagliga leiðara, Starvsfólkadeildini hjá Tórshavnar kommunu, og fakfelag hennara, Starvsmannafelagnum. Hetta framgongur av skjølunum í málinum, og sæst m.a. serliga væl í teldupostsamskiftinum í sambandi við uppsøgnina. Vert er í hesum sambandi at nevna, at hoyringarskriv um uppsøgn varð sent A 5. juli 2017, og endaliga uppsøgnin er dagfest 29. september 2017. Tað gingu sostatt út við 3 mánaðum við hoyring, m.a. tí A ikki varð til at fáa í tal.

Mett varð samanumtikið, at útlitini fyri, at somu trupulleikar ikki tóku seg upp aftur, um A varð verandi í starvinum, vóru sera smá.

Í øðrum lagi varð eisini dentur lagdur á, at A sum heild hevur havt sera høga fráveru, síðan hon varð sett í starv seinast í 2012. Hóast orsøkin til fráveruna er fult lóglig, og Tórshavnar kommuna fullvæl skilur truplu umstøðurnar við álvarsligari sjúku hjá nærstandandi, er tað ein sannroynd, at tað fyri stovnin ikki vildi verið haldbart at skula sett nýggj fólk í starv í sertannrøktini, samstundis sum tað einasta starvsfólkið, sum kennir stovnin og arbeiðsøkið, hevur nógva fráveru, ofta í longri tíðarskeið.

Í triðja lagi er eisini dentur lagdur á, at tað er trupult at fáa mannað størvini í sertannrøktini. Almenna/kommunala lønarlagið kann sum kunnugt ikki kappast við privatú vinnuna, og tí hevur tað t.d. ikki verið sertannlækni í fóstum starvi hjá Barnatannrøktini í fleiri ár. Harumframt eru fáir tannrøktarar við serkunnleika innan tannrætting, útyvir teir trýggjar tannrøktararnar á F. Mett varð tí, at tað ikki varð haldbart, at tveir av trimum tannrøktarum við hollu royndunum, fóru úr starvi.

Sum tað framgongur omanfyri eins og av hjáløgdu skjølunum vóru ítøkiligar royndir gjørdar at loysa samstarvstrupulleikarnar á F, sum ikki góvu nakað úrslit.

Mett varð heldur ikki, at tað fór at geva nakað úrslit t.d. at geva A eina ávaring fyri at verða høvuðsorsøkin til samstarvstrupulleikarnar, tí hon dugdi als ikki at síggja, at hon átti nakran leiklut í trupulleikunum. Og mettt varð tí, at hon heldur ikki var før fyri at gera neyðugu broytingarnar í sínum atburði.

Tá støðan á sumri 2017 so knappliga gjørdist bráðfeingis, metti Tórshavnar kommuna ikki, at tað vóru aðrir møguleikar enn at siga A úr starvi.

...”

Við skrivi, dagfest 4. mai 2018, vórðu viðmerkingarnar hjá Tórshavnar kommunu sendar B, advokati, til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Tann 17. mai 2018 sendi B, advokatur, umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“... Kлага um Tórshavnar kommunu, uppsøgn av A

Eg vísi til skriv tygara 4. maí 2018 og skal eftir at hava tosað við A gera hesar viðmerkingar:

Yvirskipað er onki í viðmerkingunum frá Tórshavnar kommunu, sum elva til at broyta kærana, soleiðis sum eg havi sett hana fram fyri tygum við skjølum. Tvørtur ímóti haldi eg, at skrivið í stóran mun váttar tað, sum eg havi ført fram.

Her er framvegis einki, sum prógvar, at A hevur høvuðsskyldina fyri møguligar samstarvstrupulleikar, og her er einki, sum kann rættvísgera, at hon varð uppsøgd uttan gjølliga kanning av trupulleikunum. Heldur ikki fyriligga prógv fyri ella bara nøkulunda greiðar ábendingar um, at tað var neyðugt at leypa minni inngrípandi tiltøk um, áðrenn uppsøgnin kom.

Tað er ikki nóg mikið, at myndugleikin hevur eina kenslu av ella "metir", at tað fer ikki at gera mun at geva einum starvsfólki tey rættindi, sum tey eiga í einari slíkari støðu.

A vísir sjálv til tað, sum hon hevur skrivað í málinum, og sum var viðheft kærani. Í sambandi við skrivið frá Tórshavnar kommunu endurtekur hon, at hon ongantíð hevur fingið boð um ella fingið fatan av, at hon hevur verið til eina "íráttasetandi" samrøðu, men at hon bara er kallað inn til fund um "sálarligt umhvørvi", si viðheftu skermmynd.

Ikki tí at tað verður mett at hava týðning fyri málið, men tá tað nú verður ført fram sum nakað negativt fyri A, at hon skal vera komin við páhaldi um sítt útbúgvingarstöði, so ger hon fyri góðan ordan vart við, at tað er eitt faktum, at hon hevur hægri útbúgving enn í mesta lagi ein av hinum "involveraðu".

Annars halda vit ikki, at annað er neyðugt at gera fleiri viðmerkingar til, annað enn tað, sum er ført fram í kærani.”

Við skrivi, dagfest 5. juni 2018, vórðu viðmerkingarnar hjá B, advokati, sendar Tórshavnar kommunu til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar. Samstundis bað umboðsmaðurin Tórshavnar kommunu um at lýsa hesar umstøður gjøllari:

“Tórshavnar kommuna skrivur í uppsagnarskrivinum til A, dagfest 29. september 2017, at Tórshavnar kommuna er av tí fatan, at A eigur størsta partin av ábyrgdini av vánaliga trivnaðinum á F. Hesa fatan byggir Tórshavnar kommuna á tær rættleiðandi samrøður, sum leiðarin hevur havt við A, á tilgongdina við uttanhýsis ráðgevanum og á sera óhøvíska orðavalið, sum A í onkrum førum hevur loyvt sær at hava móttvegis leiðaranum, eisini skrivliga.

Umboðsmaðurin biður Tórshavnar kommunu greiða sær frá, hvussu leiðslan hevur greinað, at A hevur høvuðsábyrgdina av samstarvstrupulleikunum, og at høvuðsorsøkin til samstarvstrupulleikarnar ikki stava frá øðrum persónum enn A. Umboðsmaðurin ynskir upplýst, hvussu nógvar rættleiðandi samrøður leiðarin á F hevur havt við A, nær hesar samrøður hava verið, og um A týðuliga fekk at vita, at talan var um rættleiðandi samrøður. Eisini ynskir umboðsmaðurin avrit av notatum frá hesum samrøðum umframt avrit av óhøvíska, skrivliga samskiftinum hjá A við leiðaran.

Tórshavnar kommuna skrivur í uppsagnarskrivinum til A, at leiðarin í Barnatannrøktini metir, at stovnurin best kann verða A fyri uttan. Tórshavnar kommuna førir fram, at

Tórshavnar kommuna ikki kann góðtaka at missa hini bæði starvsfólkini, sum leiðslan er sera nøgd við, og sum gera arbeiði sítt til lítar.

Umboðsmaðurin ynskir upplýst, hvørja útbúgving, eftirútbúgving/skeið og serførleikar hvørt einstakt av teimum trimum starvsfólkunum hava, og um okkurt av starvsfólkunum er betri skikkað til arbeiðið á F enn hini bæði. Eisini ynskir umboðsmaðurin upplýst, um A hevur gjørði arbeiðið sítt á F til lítar.

At enda ynskir umboðsmaðurin at vita, um Tórshavnar kommuna hevur roynt eitt minni inntriv enn uppsøgn fyrst, so sum at flyta A og bjóða henni annað starv.”

Aftaná at hava fingið tvær áminningar sendi Tórshavnar kommuna, tann 16. august 2018, umboðsmanninum fleiri skjøl í málinum og soljóðandi viðmerkingar:

“Víst verður til skriv tykkara, dagfest 6. august 2018, har rykt verður eftir svári uppá nakrar útgreinandi spurningar.

Viðfest eru skjøl frá tannlæknastjóranum (leiðaranum á Barnatannrøktini), har tað framgongur, hvørja útbúgving starvsfólkini á F hava, hvussu arbeiðslagið hjá A var, umframt onnur viðurskifti, s.s. hví mett varð, at A bar høvuðsábyrgdina av vánaliga trivnaðinum og samstarvstrupulleikunum á F. Eisini eru notat frá samrøðum viðfest, eins og teldupostsamskifti millum A og tannlæknastjóran, sum víst verður til í frágreiðingini, er viðfest.

Í hesum sambandi verður gjørt vart við, at ein feilur er í frágreiðingini til umboðsmannin, tí tað framgongur at øll trý starvsfólkini eru útbúgvín sum tannrøktarar. Tað er ikki rætt, tí tað eina starvsfólkið er upprunaliga klinikkassistentur, tó við drúgvum royndum innan tannrætting/sertannviðgerð.

Í tilgongdini varð umrøtt, hvørt ein flyting av A varð ein móguleiki, men tannlæknastjórín metti tað verða sannlíkt, at trupulleikarnir hjá A vóru av persónligum/sálarligum slag, og ein flyting tí bara hevði flutt trupulleikarnar úr einum, í annað starvsstað. Hendan fatan hjá leiðaranum, verður styrkt av teimum útsøgnum, sum tilknýtti konsulenturin og fyrrverandi sertannlæknin á staðnum góvu leiðaranum, og sum framganga av viðfesta skrivi.

Mett verður eisini, at ábendingar eru um persónsórógv, um hugt verður eftir hennara atferð í hoyringartíðarskeiðinum, har A áhaldandi varð "undvigende". Hetta framgongur m.a. av samskiftinum millum ávikavist A, Tórshavnar kommunu og Starvsmannafelagið, har hennara fakfelag hevði trupult við at røkja hennara áhugamál í støðuni, tí hon ikki vildi samskifta við ávísar persónar í fyrisitingini hjá felagnum, men einans vildi samskifta við formannin. Sambært A sjálvari, metti hon seg ikki kunna hava álit á fyrisitingini hjá felagnum.

...

At enda kann nevast, at A javnan legði sínar arbeiðsuppgávur soleiðis til rættis, at tær lógu uttanfyri vanliga arbeiðstíð, t.e. um kvøldarnar og fríggjadag, tá F annars er afturlatin. Hetta tí at A ikki vildi arbeiða saman við hinum starvsfólkunum, og treivst best fyri seg sjálva. Tannlæknastjórín gjørði vart við at hetta einans skuldi koma fyri í serligum førum, um A ikki náddi at gera alt í vanligari arbeiðstíð.

Viðfest er eisini skjalayvirlit úr HR-skipanini hjá Tórshavnar kommunu, sum greitt vísir, at A støðugt hevur havt nógva fráveru at kalla øll árin hon hevur verið í starvi, og hóast

fráveran hefur verið lóglig og grundgivin, verður met, at Barnatannrøktin hefur víst A sera stóra vælvild, tá havt verður í huga, at høga fráveran hefur havt sera stóra (neiliga) ávirkan, serliga á gerandisdagin hjá stovninum, tí viðgerðir innan sertannrøkt verða tilrættislagdar upp til fleiri mánaðir frammanundan. Tó hefur stovnurin tillagað seg tøvrunum hjá A, møguliga í størri mun enn tað sum væntast, enn minni krevjast kann av einum arbeiðsgevara.

Samantikið verður met, at persónligu trupulleikarnir hjá A vóru av slíkum slag, at ein tilgongd við ávaringum ikki vildu givið ynska úrslitið, og at samstarvið millum Barnatannrøktina og A, óansæð hævdu endað.

Við hesum vónar Tórshavnar kommuna, at umboðsmaðurin hefur fingið nøktandi upplýsingar og frágreiðing um málið.”

Tann 28. august 2018 vórðu viðmerkingarnar hjá Tórshavnar kommunu sendar B, advokati, til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Við skrivi, dagfest 10. september 2018, sendi B, advokatur, umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“... Klaga um Tórshavnar kommunu, uppsøgn av A

Eg vísi til skriv tygara til mín 28. august 2018 viðheft skriv frá Tórshavnar kommunu, sum vit eru biðin um at gera møguligar viðmerkingar til.

Eg havi ikki so nógv at leggja afturat kæruskrivinum og skrivi mínum til tygara 17. mai 2018 uttan tað, at eg haldi meg framvegis kunna staðfesta, at A ikki hefur fingið rætta uppsagnarviðgerð, og nú síggi eg í tí viðhefta tilfarinum, at hon heldur ikki er hoyrd um viðurskifti, sum eftir øllum at døma hava verið við í grundarlagnum fyri avgerðini at siga henni úr starvi.

Eg havi fyrihildið A tilfarið frá kommununi, og hon hefur hesar konkretu viðmerkingar, sum eg haldi tala væl fyri seg:

Viðvíkjandi yvirskipaða skrivinum/teldupostinum frá kommununi

Tannlæknastjórin hefur als ongar førleikar at meta um mína sálarligu støðu við støði í útsøgnum hjá einum konsulenti, sum eg var saman við eina ferð, og har konsulenturin týðiliga hevði fingið eina bundna uppgávu frá tannlæknastjóranum um, at eg var trupulleikin. Sí mítt fyrsta skriv við viðmerkingum.

Somuleiðis loyvur kommunan sær at gera ta niðurstøðu, at ábendingar eru um persónsórógv við støði í mínum samskifti við mítt fakfelag. Viðurskiftini millum meg og mítt fakfelag eiga ikki at takast við í metingina av atferðini hjá kommununi í hesum máli. Haldi eisini, at tað man verða óhoyrt, at ein almennur myndugleiki sum høvuðsstaðarkommunan í einum fyrisitingarligum máli loyvur sær at gera álvarsamar niðurstøður um persónsórógv uttan haldgóð skjalprógv. Hetta er ein roynd at flyta fokus frá veruliga málinum um samstarvstrupulleikar, sum E hefur sett sjøtil á uttan at virða tær reglur og mannagongdir, sum uppsagnarmál eiga at ganga eftir.

...

Eg havi ongantíð arbeitt uttan fyri vanligu arbeiðstíð á slíkan hátt, at tað hevur nervað annað arbeiði á F, og tað hevur altíð verið ein haldgóð orsök til arbeiði uttan fyri vanligu arbeiðstíð. Havi m.a. í ávísan mun lagað meg eftir móguleikunum hjá teimum, sum vóru í viðgerð. Í serligum føri, har fólk ikki fingi møtt innan vanligu arbeiðstíð, valdi eg at flyta meg og arbeiða uttan fyri vanligu arbeiðstíð.

Viðvíkjandi mínari fráveru, so hevur hon fyrst og fremst staðist av, at eg havi ein ..., sum er raktur av herviligari sjúku, og harumframt havi eg havt ein sjúkan ..., sum í tíðarskeiðinum doyði av sjúkuni. Her loyvi eg mær at leggja dent á, at hóast truplar umstøður, so havi eg ikki undirskot av arbeiðstímum, tí eg havi av øllum alvi roynt at røkt mítt arbeiði, samstundis sum sjúka hevur leikað á hjá mínum nærmastu.

Tað er átaluvvert, at fyrisitingin í høvuðsstaðarkommununi uttan haldgott grundarlag hevur mett, at eg havi so stórar persónligar trupulleikar, "at ein tilgongd við ávaringum ikki vildi givið ynska úrslitið".

Viðvíkjandi viðmerkingunum frá tannlæknastjóranum

Viðmerkingarnar frá tannlæknastjóranum eru skrivaðar í baksýni, og tí meti eg, at tær eiga ikki at takast við í avgerðargrundarlagið í hesum máli. Hesar viðmerkingar eru ein roynd hjá tannlæknastjóranum at verja seg og sítt egna mál, sum hon hevur byrjað á skeivum grundarlagi.

Tannlæknastjórin finst at, at vit hava samskipt um lønarviðurskipti. Hon vísir eisini á, at eg havi fingið eyka útbúgvingar í mínum starvi, men at eg ikki skal hava viljað brúkt hesa vitan. Hetta er beinleiðis ósannindi, sum ein almennur leiðari her ber fram. Eg havi ikki annað enn gjørt vart við egin starvsviðurskipti, sum er ein mannarættur, ið eisini er fevndur av skrivi- og talifrælsinum.

Tannlæknastjórin vísir eisini í baksýni á mítt arbeiðslag, hóast tað er eitt faktum, at eg onga ávaring havi fingið fyri vánaligt arbeiðslag, og at tannlæknar og fólk annars, eg havi samstarvað við, áðrenn eg fór í starv á F, geva mær góð skotsmál. Sí fylgiskjøl til mínar fyrstu viðmerkingar.

Tannlæknastjórin hevur eisini, eftir at málið fór í gongd, skrivað egnar viðmerkingar frá fundum, sum sambært henni sjálvari, eru hildnir við sertannlæknar fyri ávikavist fimm og tveimum árum síðani. Eingi verulig notat eru frá hesum fundum, og tí hava vit eisini her bara orðini frá tannlæknastjóranum í baksýni.

Viðmerkingarnar hjá tannlæknastjóranum eiga onga vekt at hava í hesum máli, tí tær eru tilevnaðar, eftir at eg fór víðari við málinum. Vit mugu halda okkum til tað faktum, at mítt uppsagnarmál er ikki viðgjørt sambært galdandi reglum og mannagongdum, og tí eigur uppsøgnin at ógildast.

Við hesum lati eg Løgtingsins Umboðsmanni málið aftur til víðari viðgerð og niðurstøðu.

Er nakað at spyrja um, rokni eg við at frætta.”

Við skrivi, dagfest 14. september 2018 vórðu viðmerkingarnar hjá A sendar Tórshavnar kommunu til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Av tí at umboðsmaðurin einki frætti aftur frá Tórshavnar kommunu, boðaði hann við skrivi, dagfest 8. oktober 2018, pørtunum frá, at hann nú fór undir endaligu viðgerðina av málinum.

Tann 27. februar 2019 boðaði umboðsmanninum pørtunum frá, at hann var í fer við at viðgera málið, men at hann undir viðgerðini var komin í iva um, hvørji skjøl Tórshavnar kommuna hevði lagt fyri klagaran í sambandi við hoyringarskrivið um uppsøgn. Hann bað Tórshavnar kommunu um at svara sær ítøkiliga uppá hetta innan eina viku.

Tann 11. mars 2019 sendi umboðsmaðurin Tórshavnar kommunu eina áminning og bað kommununa um at lata sær umbidnu upplýsingina beinanvegin.

Tann 18. mars 2019 svaraði Tórshavnar kommuna:

“ ...

Ongi skjøl vórðu lögð fyri A, samstundis sum hoyringarskrivið varð handað.

Tað er vanlig mannagongd, at undirliggjandi skjøl ikki verða latin við, tá hoyringarskriv verða handað, tí møguleikin fyri at fáa partsinnlit altíð er til staðar. Og tá hoyringarfundir eru, verða starvsfólk vanligi kunnað um tað.

B fekk partsinnlit 21. november 2017 í tað, sum lá í starvsfólkamappuni hjá A.”

Niðurstøða

Hendan klagan snýr seg um uppsøgn av einum starvsfólki hjá Barnatannrøktini í Tórshavnar kommunu. Klagarin vísir á, at kanningskyldan ikki varð hildin, áðrenn avgerð um uppsøgn varð tikin, at ávaring ikki varð givin, at lutfallsmeginreglan ikki varð hildin, og at avgerðin um uppsøgn var ósaklig.

Samstarvstrupulleikar sum uppsagnarsøk

Avgerð um at siga fólk úr starvi er eitt stórt inntriv, og krøvini í uppsagnarmálum eru tí lutfalsliga høg til vavið av kanningum og trygd fyri, at viðkomandi upplýsingar í málunum eru rættar. Grundarlagið fyri uppsøgnini skal vera sakligt, og samstarvstrupulleikar kunnu vera eitt sakligt grundarlag. Í slíkum føri skal arbeiðsgevarin kunna vísa á, hvørjir samstarvstrupulleikarnir eru, sum verða mettir at hava týðning, og hvønn týðning teir hava í sambandi við málið. Staðfestu samstarvstrupulleikarnir mugu hava týðandi neiliga ávirkan á, hvussu uppgávnar á arbeiðsplássinum verða loystar, og greitt samband skal vera millum samstarvstrupulleikarnar og tann persónin, sum verður sagdur úr starvi. Aðrir persónar mugu ikki vera høvuðsatvold til, at samstarvstrupulleikar taka seg upp og halda fram. Arbeiðsgevarin eigur eisini at hava gjørt hóskandi royndir at loysa samstarvstrupulleikarnir, áðrenn farið verður til eitt so víðfevnt starvsfólkarrættarligt stig, sum ein uppsøgn er.

Í ítøkiliga málinum kann staðfestast, at týðandi samstarvstrupulleikar vóru, og at starvsfelagarnir hjá klagaranum høvdu boðað frá, at tær ikki longur megnaðu at starvast undir hesum umstøðum. Ongar upplýsingar eru tó í málinum um, at samstarvstrupulleikarnir høvdu týðandi neiliga ávirkan á, hvussu uppgávnar á arbeiðsplássinum vórðu loystar.

Í ætlanarskrivinum, dagfest 5. juli 2017, metir Tórshavnar kommuna, at klagarin var høvuðsatvoldin til, at samstarvstrupulleikarnir høvdu tikið seg upp og hildu fram. Tórshavnar kommuna vísir á, at leiðarin á Barnatannrøktini í fleiri umførum hevði havt rættleiðandi

samrøður bæði við klagaran og starvsfelagarnar, har tað staðiliga varð víst á, at samstarvið skuldi betrast, og at atburðurin hjá klagaranum ikki kundi góðtakast.

Klagarin sigur seg hinvegin ongantíð hava fingið boð um ella fingið fatan av at hava verið til rættleiðandi samrøður.

Í einum uppsagnarmáli, sum er grundað á samstarvstrupulleikar, er tað týðningarmikið, at skjalfesta fráboðanir og samrøður, sum lýsa orsøkirnar til, at ósemjur koma í, og um samrøðurnar við starvsfólki eru rættleiðandi, og um ábreiðsla ella ávaring verður givin undir samrøðuni. Hetta er neyðugt fyri at starvsfólki í einum møguligum seinni uppsagnarmáli skal kunna gera seg kunnugan við grundarlagið fyri uppsøgnini og meta um, um ætlaða stigið hjá myndugleikanum stendur mát við tað, sum er farið fram.

Í ítøkiligum málinum eru upprit frá samrøðum við klagaran tann 10. juni 2015, 24. november 2016 og 23. februar 2017 umframt upprit viðvíkjandi fráboðanum frá starvsfeløgum hjá klagaranum um ósemjur tann 20. oktober 2016 og 17. november 2016.

Samrøðurnar tann 10. juni 2015 og 23. februar 2017 vórðu hildnar í framhaldi av ósemjum millum klagaran og starvsfelagarnar, men tað sæst ikki í uppritunum, hvørjar orsøkirnar vóru til ítøkiligu ósemjurnar, ella at talan var um rættleiðandi samrøður, har klagarin fekk ábreiðslur ella munnliga ávaring fyri atburð sín. Samrøðan tann 24. november 2016 snúði seg um sálarliga arbeiðsumhvørvið á arbeiðsplássinum, har klagarin fekk høvi at koma við sínum sjónarmiðum. Tað sæst ikki í uppritinum frá fundinum, at talan var um rættleiðandi samrøðu, ella at klagarin fekk ábreiðslur ella munnliga ávaring fyri atburð sín.

Uppritini frá fráboðanunum tann 20. oktober 2016 og 17. november 2016 snúgva seg um tilburðir, har klagarin var uppøstur, men heldur ikki her sæst, hvat ósemjurnar ítøkilig tann snúðu seg um.

Staðfestast kann, at greitt samband er millum samstarvstrupulleikarnar og klagaran, men út frá skjalatilfarinum er ikki greitt, at tað var klagarin, sum var høvuðsatvoldin til, at samstarvstrupulleikarnir tóku seg upp og hildu fram, tí einki er skjalfest í uppritunum um orsøkirnar til ósemjurnar.

Sum avleiðing av samstarvstrupulleikunum skipaði leiðarin fyri Barnatannrøktini fyri einum toymismenningardegi fyri klagaranum og starvsfeløgnum saman við einum uttanhýsis ráðgeva. Í hesum sambandi fekk klagarin, sum tann einasti, bjóðað trýggjar viðgerðir hjá ráðgevanum, men tók ikki av, tí klagarin helt, at metingarevnini hjá leiðaranum í málinum, og harvið eisini grundarlagið undir toymismenningini, vóru ósaklig og ikki í lagi.

Í skjalatilfarinum sæst ikki, at Tórshavnar kommuna gjørdi aðrar royndir at loysa samstarvstrupulleikarnar, hóast samstarvstrupulleikarnir høvdu staðið við í langa tíð. Kommunan upplýsir í ætlanarskrivinum, at tað heilt einfalt ikki var ein møguleiki at geva klagaranum eina ávaring, tí kommunan var sannførd um, at hetta ikki hevði givið ynska úrslitið.

Eg haldi, at Tórshavnar kommuna kundi havt roynt onnur minni víðgongd inntriv enn uppsøgn, sum t.d. at flutt starvsfólk ella at bjóða klagaranum annað starv. Í minsta lagi átti kommunan, tá

hon metti at klagarin hevði høvuðsábyrgd av samstarvstrupulleikunum, at havt givið eina ávaring, soleiðis at klagarin hevði havt møguleika at fingið samstarvið við starvsfelagar sínar í rættlag aftur.

Samanumtikið meti eg ikki, at Tórshavnar kommuna hevur prógvað, at samstarvstrupulleikarnir høvdu týðandi neiliga ávirkan á, hvussu uppgávarnar á arbeiðsplássinum vórðu loystar, ella at tað var klagarin, sum var høvuðsatvoldin til, at samstarvstrupulleikarnir tóku seg upp og hildu fram. Eg meti heldur ikki, at Tórshavnar kommuna gjørdi hóskaði royndir at loysa samstarvstrupulleikarnar við minni víðgongdum inntrivum enn uppsøgn.

Víðkað hoyringarskylda

Í ávísimum uppsagnarmálum, m.a. í sambandi við samstarvstrupulleikar, er ein ikki lógarfest meginregla galdandi um, at myndugleikin hevur eina víðkaða skyldu at hoyra tann, ið ætlanin er at siga úr starvi. Hendan skyldan gongur longur enn skyldan eftir § 18 í fyrisitingarlógini um at hoyra partin í einum máli, áðrenn avgerð verður tikin, um upplýsingar viðvíkjandi teimum faktisku umstøðunum í málinum, sum parturin ikki er kunnigur við. Við víðkaðu skylduni at hoyra hevur parturin í málinum ikki bara rætt til at gera viðmerkingar til faktisku umstøðurnar, sum eru grundarlag undir ætlaðu uppsøgnini, men eisini til metingarnar hjá myndugleikanum um, hvørjar avleiðingar faktisku umstøðurnar skulu hava.

Í ætlanarskrivinum um uppsøgn vísir Tórshavnar kommuna á, at leiðarin í Barnatannrøktini í fleiri umførum hevði rættleiðandi samrøður við klagaran, men tað verður ikki upplýst, hvørjar ítøkiligar samrøður sipað verður til, og klagarin fekk ikki uppritini frá samrøðunum útflyggjað saman við ætlanarskrivinum. Klagarin hevði tí, við ætlanarskrivinum, ikki møguleika fyri at gera seg kunnugan við grundarlagið fyri uppsøgnini og at meta um, um ætlaða stigið hjá myndugleikanum stóð mát við tað, sum var farið fram.

Harafturat hevur Tórshavnar kommuna í frágreiðingum til mín víst á, at kommunan hevði lagt dent á fleiri viðurskifti, sum partar av grundarlagnum fyri uppsøgnini, enn tey, sum vóru nevnd í ætlanarskrivinum.

Í frágreiðing, dagfest 23. apríl 2018, vísir kommunan á, at klagarin hevði verið trupul at samskifta við, harímillum fáa í tal, bæði hjá dagliga leiðaranum, Starvsfólkadeildini hjá Tórshavnar kommunu, og fakfelagnum, og at hetta sást m.a. serliga væl í teldupostsamskiftinum í sambandi við uppsøgnina. Eg haldi ikki, at umrødda teldupostsamskifti kann vera partur av uppsagnargrundarlagnum, tí samskiftið liggur í tíð aftan á, at Tórshavnar kommuna fór undir tilgongdina at siga klagaran úr starvi.

Í øðrum lagi vísir kommunan á, at klagarin sum heild hevði havt sera høga fráveru, hóast fráveran var fult lóglig. Tá starvsfelagarnir hjá klagaranum hóttu við at siga seg úr starvi vegna samstarvstrupulleikarnar, metti kommunan, at tað ikki var haldgott at seta nýggj fólk í starv fyri starvsfelagarnar, samstundis sum klagarin hevði nógva fráveru, ofta í longri tíðarskeið. Eg haldi ikki, at tað er saklig orsök at siga fólk úr starvi, tí at starvsfelagarnir hóttu við at siga upp. Hóast klagarin hevði havt høga fráveru, merkti hetta ikki, at fráveran fór at halda fram.

Í triðja lagi vísir Tórshavnar kommuna á, at hon í sambandi við uppsøgnina legði dent á, at tað er trupult at fáa mannað stórvini í sertannrøktini. Eg haldi, at kommunan her dregur viðurskifti inn, sum ikki eru viðkomandi fyri at siga klagaran úr starvi.

Í frágreiðing, dagfest 16. august 2018, vísir Tórshavnar kommuna á, at klagarin javnan legði sínar arbeiðsuppgávur soleiðis til rættis, at tær lógu uttanfyri vanliga arbeiðstíð, tí klagarin ikki vildi arbeiða saman við hinum starvsfólkunum og treivst best fyri seg sjálvan.

Tórshavnar kommuna upplýsir eisini, at kommunan hevði umrøtt, um ein flyting av klagaranum var ein møguleiki, men at tannlæknastjórin metti tað verða sannlíkt, at trupulleikarnir hjá klagaranum vóru av persónligum/sálarligum slag, og ein flyting tí bara hevði flutt trupulleikarnar úr einum í annað starvsstað. Kommunan leggur afturat, at ábendingar vóru um persónsórógv, um hugt varð eftir atferðini hjá klagaranum í hoyringartíðarskeiðinum. Eg kann als ikki góðtaka, at ein almennur myndugleiki og arbeiðsgevari nýtir slíkar orðingar uttan grundarlag og uttan at hava fakligan førleika til tess.

Vísandi til omanfyri standandi hevur Tórshavnar kommuna í ætlanarskrivinum víst á samrøður, sum grundarlag fyri uppsøgnini, uttan at geva klagaranum ítøkiligar upplýsingar um samrøðurnar. Kommunan hevur eisini í frágreiðingunum til mín víst á faktisk viðurskifti og metingar, sum kommunan í ein ávísan mun hevur lagt dent á í sambandi við uppsøgnina, men sum ikki vóru lögð fyri klagaran til ummælis í ætlanarskrivinum. Hetta er als ikki nøktandi og lýkur ikki krøvini til eina víðkaða partshoyring.

Samanumtikið

Samanumtikið fari eg at geva Tórshavnar kommunu eina álvarsliga áttalu fyri handfaringina av hesum máli. Eg fari somuleiðis at biðja Tórshavnar kommunu um at taka viðgerðina av hesum málinum upp aftur og lata meg frætta, hvat víðari hendir í málinum.

Álitið er samsvarandi § 10, stk. 1 í umboðsmanslógini eisini sent borgarstjóranum í Tórshavnar kommunu og landsstýriskvinnuni í kommunumálum.

Sólja í Ólavsstovu
Løgtingsins umboðsmaður